

Urheilututkimusta tutkijan vai lajin lähtökohdista?

Kun muutin Englantiin 25 vuotta sitten urheiluun liittyvä tutkimus pohjautui täysin yliopistoihmisten ajatuksiin, kuten lähes kaikkialla maailmassa siihen aikaan. Mitauksien ensisijaisena tarkoituksena oli tuottaa tutkimusraportti ja sitten mahdollisesti annettiin (jos annettiin) jotain tietoa takaisin urheilijoille ja heidän valmentajilleen. Australian Urheiluinstituutti (Australian Institute of Sport, AIS) oli kyllä perustettu jo 1980-luvun alkupuolella, mutta sen vaikutukset suunnannäyttäjänä alkoivat pikkuhiljaa näkyä vasta 1990-luvun puolivälin paikkeilla.

Britanniassa urheilun kehittämis- ja tutkimustoiminnan käännekohta oli Atlantan vuoden 1996 olympialaisten katastrofi. Ainoaksi voitoksi jäisoudun legendaarisen kaksikon **Steve Redgrave – Matthew Pinsent** kultamitalin uusiminen. Koko joukkue sai ”vain” 15 mitalia ja sijoittui mitalitaulukossa sijalle 36. Britannian hallitus päätti perustaa AIS:lle kilpailijan Sheffieldiin, mutta parlamenttivaalien ja uuden hallituksen myötä yhteen paikkaan keskittymisestä luovuttiin. Muutaman vuoden viivellä Englannin Urheiluinstituutti (English Institute of Sport, EIS) hajautettuna verkostona näki viimein päivän valon vuonna 2002. Instituutin palvelumalli oli täysin erilainen edellisen kymmenen vuoden takaisesta ajatuksesta – kaikki lähti nyt siitä, miten valmentajia ja heidän urheilijoita voidaan auttaa kohti parempia suorituksia.

Englannin Urheiluinstituutin piti kuitenkin ”kilpailla” saadakseen töitä. Lajiliitoilta vaadittiin vuosisuunnitelmat siitä, miten ne käyttävät kehittämis- ja tukipalveluita. Tämä oli olennainen osa rahoituksen saamisen edellytyksistä. Lajiliittojen piti kuitenkin perustella miksi ne käyttivät muita kuin EIS:n palveluita. Nykyään EIS on kasvanut ja henkilökunnan ammattitaito parantunut niin, että lähes kaikki lajiliitot käyttävät heidän palveluitaan. Vain harvoilla suurimmilla lajiliitoilla on varaa palkata suoraan omaa henkilökuntaa tieteelliseen palvelutoimintaan, ja yliopistojen käyttö liittyy erikoisalueisiin kuten esimerkiksi tuulitunnelin käyttöön tai erikoisprojekteihin.

Viime vuosina on nähty, että Britannian systeemi tuottaa tulosta. Luonnollisesti kotiolympialaiset vuonna 2012 auttoivat panostuksessa, ja Britannia sai Lontoosta 29 kultaa, yhteensä 65 mitalia sijoittuen mitalitilastossa kolmanneksi. Systeemin

kypsyminen näkyi kuitenkin vielä paremmin Rion olympialaisissa vuonna 2016. Siellä Britannia tuli nykyaikaisten olympialaisten ensimmäinen maa, joka voitti enemmän mitaleita kotikisojaan seuraavissa olympialaisissa. Riosta Britannia saavutti 67 mitalia ja sijoittui mitalitilastossa toiseksi.

Tämä kaikki ei tarkoita sitä, että urheilututkimus olisi täysin unohtettu. Olen itsekin ollut mukana projekteissa, joissa yliopisto rahoittaa puolet väitöskirjasta ja lajiliitto toisen puolen. Väitöskirjan tekeminen ei ole lajin kannalta itsearvo, mutta tällä tavalla saadaan lajin pariin uusi asiantuntija miettimään lajia kolmeksi-neljäksi vuodeksi. Lisäksi tutkija saa enemmän kokemusta erilaisten ratkaisujen ja nykyisten suurien datamäärien analysoinnista. Tietenkin väitöskirjaopiskelijan tulee tehdä tieteellisesti päteviä julkaisuja, mutta niiden lähtökohta on lajin, ei tutkijan tarve. Maailma on muuttunut ja aika on ajanut sen ohi, että kilpaurheilun kehittämis- ja palvelututkimusta tehdään tutkijalähtöisesti.

Britannia on laittanut paljon rahaa urheiluun viimeisen 15 vuoden aikana. Raha ei kuitenkaan automaattisesti ratkaise, ja Britanniassakin pidetään hyvin tarkkaa kuria siitä, mihin ja miten rahaa käytetään. Esimerkkinä toimii mahakelkkailu. Talviolympialaisten jälkeen seulotaan vain noin 15 urheilijan joukko. Heitä viedään keskitetysti läpi seuraavat neljä vuotta, johon aikaan sisältyy myös tieteellisiä projekteja. Tällä konseptilla otettiin Pyeong Changin olympialaisista kolme kuudesta mahdollisesta mitalista ja kolmas perättäinen naisten kultamitali. Mahakelkkailu ei ole maailman harrastetuin laji, mutta olympiavoittaja on aina olympiavoittaja ja mitalisteja arvostetaan Britanniassa lajista riippumatta.

AKI SALO, LitM, PhD

Urheilubiomekaniikan apulaisprofessori

Bath'n yliopisto

Englanti

Sähköposti: A.Salo@bath.ac.uk

Kirjoittaja valittiin Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen KIHU:n uudeksi johtajaksi. Hän aloittaa tehtävässä helmikuun 2019 alussa nykyisen johtajan Sami Kalajan eläköidyttyä tämän vuoden lopussa.

Aika on ajanut sen ohi, että kilpaurheilun kehittämis- ja palvelututkimusta tehdään tutkijalähtöisesti.